

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 330/2024 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen varusmiesten terveydenhuollon laadusta ja saatavuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Terhi Koulumiehen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 330/2024 vp:

Mitä hallitus tekee sen eteen, että varusmiehet saavat varuskunnissa asianmukaista ja riittävää terveydenhoitoa ja

että varusmiehet saisivat esimerkiksi matalammalla kynnyksellä luvan pysyä pahasti sairaana kotona vanhempiensa hoidossa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Puolustusvoimat on varautunut epidemioihin ja niiden hallintaan jo usean vuoden ajan. Koronaviruksen aiheuttaman pandemian aikana on opittu hyviä terveydensuojelun käytänteitä virustautien leviämisen estämiseksi varuskunnissa, joita on hyödynnetty nyt myös adenoviruksen aiheuttaman epidemian torjunnassa.

Puolustusvoimat on päivittänyt terveydenhuollon ja terveydensuojelun toimenpidevalikoimaa epidemiatilanteissa. Puolustusvoimat tehostaa adenovirustilanteen torjuntatoimia sekä pyrkii varmistamaan epidemiavaruskuntien terveysasemien työvoiman saatavuuden. Tämä tehdään yhteistyössä siviiliterveyspalveluiden toimijoiden kanssa. Palveluksessa olevien sairastumisten osalta voidaan siviiliterveyspalveluiden harkinnan mukaan lomalla tai vapailla sairastuneet ohjata myös sairastamaan kotona.

Vuonna 2024 Puolustusvoimissa todetut adenovirusepidemiat ovat olleet poikkeuksellisia verrattuna aiempiin vuosiin. Voimakasoireista tautia on aiheuttanut pääsääntöisesti adenovirustyyppi 7, mikä ei vastaavassa laajuudessa ole levinnyt ympäröivään yhteiskuntaan. Kyseisen adenovirustyyppin on todettu leviävän erityisen helposti varuskuntaympäristössä. Taudin itämisajaksi on arvioitu jopa 14 vrk ja oireiden kesto on tyypillisesti ollut hieman yli 7 vrk, mikä aiheuttaa haasteita taudin leviämisen hillitsemisessä. Näistä seikoista johtuen muun muassa Yhdysvalloissa asepalveluksensa aloittavat rokotetaan adenovirustyyppien 4 ja 7 varalta. Kyseinen rokote ei ole Suomessa käytössä, eikä sitä ole hyväksytty käyttöön Euroopassa. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on selvittänyt adenovirusrokotteen käyttöperiaatteita ja antanut 15.8.2024 lausunnon

adenovirusrokotteen tehosta, turvallisuudesta, saatavuudesta ja käytettävyydestä. Puolustusvoimat selvittää parhaillaan adenovirusrokotteen käyttöön ottoa.

Puolustusvoimilla on säännöllinen yhteistyö Sosiaali- ja terveysministeriön (STM), Terveystieteiden tutkimuskeskuksen (THL) ja Hyvinvointialueiden (HVA) kanssa adenovirustilanteen rajoittamiseksi, seuraamiseksi ja yhteisen tilannekuvan ylläpitämiseksi.

Vastauksena kysymykseen ”Mitä hallitus tekee sen eteen, että varusmiehet saavat varuskunnissa asianmukaista ja riittävää terveydenhoitoa ja että varusmiehet saisivat esimerkiksi matalammalla kynnyksellä luvan pysyä pahasti sairaana kotona vanhempiensa hoidossa?” voidaan todeta, että Puolustusvoimat varmistaa epidemiatilanteissa hoitohenkilöstön riittävyyden yhteistyössä siviiliterveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa, jotta sairastuneiden hoidonarvio ja hoitoon pääsy taataan.

Poikkeukselliset adenovirusepidemiat ovat aiheuttaneet ruuhkaa varuskuntien terveysasemille. Sotilaslääketieteen keskus on määrännyt lisähenkilöstöä epidemiasta kärsivien varuskuntien terveysasemille, minkä avulla vastaanotolle pääsy on tehostettu. Sairaanhoidajat tekevät varuskunnissa hoidontarpeen arviota, jonka perusteella hakeutuminen lääkärin vastaanotolle tapahtuu kiireellisyysjärjestyksessä. Virheitä hoidontarpeenarvion suhteen ei voida kuitenkaan aukottomasti välttää. Osa adenovirusin sairastuneista sairastuu vakavaan taudin muotoon, eikä vaikeita tautiin liittyviä oireita tai taudin komplikaatioita voida täysin välttää.

Puolustusvoimien lääkintähuollon nykyinen arjen resurssi on mitoitettu tuottamaan tavanomaisessa tilanteessa varusmiesten lakisääteinen terveydenhuolto ja henkilöstön työterveyshuolto. Henkilöstömäärä ei ole mitoitettu vastaamaan täysin poikkeaviin tilanteisiin. Puolustusvoimien reservissä olevaa lääkintähenkilöstöä käytetään muun reservin tavoin vain valmiutta kohotettaessa.

Mikäli Puolustusvoimien omalle normaaliolojen lääkintähuollolle on tarve luoda tehokkaampi suorituskyky reagoida esimerkiksi adenovirusepidemian kaltaisiin rajuihin epidemiatilanteisiin, on tarkasteltava hoitokapasiteetin nostamista. Tällä hetkellä Puolustusvoimilla on rekrytointivaikeuksia terveydenhoitohenkilöstön tehtäviin kuten muillakin julkisen perusterveydenhuollon palvelualueilla. Puolustusvoimien lääkärin rekrytointia parantavista toimenpiteistä tehdään tällä hetkellä arviota, jotta terveysasemien lääkärin tilannetta saataisiin parannettua. Keväällä 2024 tehdyn selvityksen perusteella Puolustusvoimien terveysasemien lääkärinviroista oli vain 51% (20/39) vakinaisesti täytetty.

Sotilasterveydenhuollon kantokyvyn turvaamiseksi esimerkiksi laajoissa epidemiatilanteissa on varmistettava, että myös Puolustusvoimat on kilpailukykyinen terveydenhuollon ammattilaisten työnantaja verrattuna muihin julkisen siviiliterveystieteiden tutkimuskeskuksen kanssa.

Vastauksena kysymykseen ”Mitä hallitus tekee sen eteen, että varusmiehet saavat varuskunnissa asianmukaista ja riittävää terveydenhoitoa ja että varusmiehet saisivat esimerkiksi matalammalla kynnyksellä luvan pysyä pahasti sairaana kotona vanhempiensa hoidossa?” voidaan todeta, että varusmiehet ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat henkilöt ovat Puolustusvoimien erityishuolenpitovelvollisuuden ja terveydenhuollon vastuulla. Puolustusvoimien terveydenhuollon ammattihenkilö voi määrätä varusmiehen määrättyksi ajaksi kotihoitoon, mikäli kotihoiton katsotaan edistävän palveluskelpoisuuden saavuttamista paremmin kuin palvelushelpotuksin palveluksessa olemisen.

Adenovirusepidemian osalta pieni osa tartunnan saaneista sairastaa vakavan tautimuodon, joka on saattanut myös perusterveillä henkilöillä edellyttää sairaalahoitoa. Osaa varusmiehistä on taudin vuoksi hoidettu sairaalahoidossa ja yksittäisiä henkilöitä myös tehohoidossa. Puolustusvoimissa on kaikin tavoin pyritty välttämään taudin levittämästä asevelvollista perhepiiriin, jossa saattaa olla perussairauksia sairastavia henkilöitä. Tautiin sairastuneita varusmiehiä ei tästä syystä ole lähtökohtaisesti päästetty lomille tai lähetetty kotihoitoon, vaan he ovat jääneet varuskuntaolosuhteisiin lepäämään. Varusmiesten riittävät palvelushelpotukset levon varmistamiseksi nähdään Puolustusvoimissa myös ensiarvoisen tärkeänä.

Vaikeassa epidemiatilanteessa kontaktien rajoittamiseksi lomilla ja vapailla sairastuneet infektio-oireiset asevelvolliset voidaan jatkossa paikallistason harkinnan perusteella määrätä jäämään kotiin. Tässä mahdollisuudessa korostuu erityisesti sairastuneen henkilön vastuullinen ja terveysturvallinen toiminta, jotta tautia ei levitetä asevelvollisista perhepiiriin.

Helsingissä 8.10.2024

Puolustusministeri Antti Häkkänen

VN/26961/2024-PLM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: